

KS. MARCIN NABOŻNY

**KS. JÓZEF RĘGOROWICZ (1860-1914)
– DUSZPASTERZ POLONII
W STANACH ZJEDNOCZONYCH**

Powołanie do kapłaństwa wyróżnia się spośród innych powołań, co wcale nie oznacza, że stoi na ich szczycie. To powołanie do służby Chrystusowi w powszechnym Kościele poprzez sprawowanie sakramentów i przewodzenie – pasterzowanie – wspólnocie. Są to dwa aspekty wyróżniające kapłaństwo na tle innych powołań. Powołanie kapłańskie rodzi się w rodzinie oraz we wspólnocie parafialnej. Jest także odzwierciedleniem stanu moralnego i religijności parafii. Ich liczebność zależy od wielu czynników¹.

W katalog powołań parafii w Dąbrowie Tarnowskiej (diec. tarnowska), funkcjonującej jako samodzielna jednostka od 1859 roku², wpisuje się postać ks. Józefa Ręgorowicza. Ten ksiądz realizował swoje powołanie, służąc Polakom zarówno w Polsce, jak i w Stanach Zjednoczonych. W ten sposób spełniał wezwanie Chrystusa: „Idźcie na cały świat i głosście Ewangelię” (Mk 16, 15)³.

Józef Ręgorowicz urodził się 5 listopada 1860 roku w Dąbrowie Tarnowskiej jako syn rolnika Jana i Anny Zarębskiej⁴. Rodzina Ręgorowiczów⁵

Ks. mgr MARCIN NABOŻNY – doktorant w Instytucie Historii Kościoła KUL; e-mail: marcin.nabozny@gmail.com

¹ M. N a b o ż n y, *Ks. Józef Ręgorowicz kapłan godny naszej pamięci*, „Verbum”. Miesięcznik parafii pw. Wniebowzięcia NMP w Zagórzcu, 12(2010), s. 12-14.

² K. B o c h e n e k, *VI wieków parafii Dąbrowa Tarnowska*, [b.m.r.w.], s. 14; t e n ż e, *Z dziejów parafii Dąbrowa Tarnowska*, Rzeszów 2008, passim.

³ N a b o ż n y, *Ks. Józef Ręgorowicz*, s. 12-14.

⁴ Archiwum Parafii w Dąbrowie Tarnowskiej, *Księga Ochrzczonych „Podkościele” 1828-1863*, s. 87, p. 25; B o c h e n e k, *Z dziejów parafii*, s. 210.

⁵ Rodzina Ręgorowiczów, pochodzenia szlacheckiego, wywodziła się z Litwy. Do rodziny

przybyła do Dąbrowy Tarnowskiej prawdopodobnie z Nowego Korczyna około 1831 roku⁶. Jan Ręgorowicz służył w wojsku austriackim przez 10 lat. Przed wyznaczeniem do służby wojskowej ożenił się z córką ówczesnego burmistrza w Dąbrowie – Wąsowicza. W wojsku przebywał do 1849 roku. Niedługo po powrocie stracił żonę. Po raz drugi ożenił się z córką obywatela Dąbrowy – Wajdowiczówną⁷. Kiedy i ta zmarła na cholera, niebawem po urodzeniu syna, Jan ożenił się po raz trzeci z Anną Zarębską z Dąbrowy. Małżeństwo to trwało najdłużej. Jan z trzech małżeństw miał kilkoro dzieci⁸. Jana Ręgorowicza i jego rodzinę, mieszkających na tzw. Podkościelu, nazywano w Dąbrowie „Zawiślakami”⁹.

Sakramenty inicjacji chrześcijańskiej Józef przyjął w parafii pw. Najświętszej Maryi Panny Szkaplerznej w Dąbrowie Tarnowskiej. Tam również ukończył szkołę podstawową. Do gimnazjum uczęszczał w Tarnowie¹⁰, gdyż w Dąbrowie gimnazjum utworzono dopiero w 1920 roku¹¹. Następnie odbywał studia filozoficzno-teologiczne w Seminarium Duchownym w Tarnowie. 12 lipca 1888 roku przyjął święcenia kapłańskie z rąk bpa Ignacego Łobosa (1827-1900), biskupa tarnowskiego w latach 1886-1900¹².

Po święceniach¹³ ks. Ręgorowicz został skierowany 20 lipca 1888 roku

tej należały spore parcele w Dąbrowie, na tzw. Podkościelu, oraz kilka parceli w centrum przy ul. Tarnowskiej, gdzie później wzniesiono budynek poczty. Inne parcele wykupili Żydzi. L. R ę g o r o w i c z, *Obraz Dąbrowy Tarnowskiej i powiatu dąbrowskiego od końca XIX w. do wybuchu II wojny światowej (Wspomnienia)*, przygotował i przypisami opatrzył Z. Ruta, „Rocznik Tarnowski” 1999/2000, s. 125-126.

⁶ Prawdopodobnie dziadek Józefa – Jakub – zginął w powstaniu w roku 1830/1831 i wówczas babka, z domu Golonkówna, z nieletnim synem Janem po powstaniu styczniowym przeniosła się do Dąbrowy Tarnowskiej. Por. R ę g o r o w i c z, *Obraz Dąbrowy Tarnowskiej*, s. 125.

⁷ Tamże.

⁸ Ludwik Ręgorowicz nie wspomina o tym, że Józef, który był jego stryjcem, należał do stanu duchownego. Por. R ę g o r o w i c z, *Obraz Dąbrowy Tarnowskiej*, s. 126.

⁹ Tamże, s. 125.

¹⁰ A. N o w a k, *Słownik biograficzny kapłanów Diecezji Tarnowskiej 1786-1985*, t. IV: *R-Ż*, Tarnów 2004, s. 21.

¹¹ R ę g o r o w i c z, *Obraz Dąbrowy Tarnowskiej*, s. 134.

¹² Archiwum Diecezjalne w Tarnowie, *Teczka Personalna*, sygn. PR II/7A; N o w a k, *Słownik biograficzny*, s. 21.

¹³ Według ks. Marka Łabuza ks. Józef Ręgorowicz przebywając w Tymbarku, w roku 1887 miał być mianowany kapelanem wojskowym „ad tempus belli”. Ta informacja wydaje się jednak mało prawdopodobna, bowiem J. Ręgorowicz nie był wówczas księdzem i praktyka mianowania cywilnych kapelanów wojskowych raczej nie przewidywała powierzenia tej roli osobie, która nie mogła spełniać funkcji kapłańskich. Cywilni kapelani wojskowi powoływani

na wikariat w Ryglicach¹⁴. Następnie jako wikariusz był posłany do pracy w parafiach: od 18 września 1889 roku do Kolbuszowej¹⁵, 10 października 1891 – do Ciężkowic¹⁶, 31 października 1892 – do Mielca¹⁷, 29 lipca 1893 – do Łososiny Górnej¹⁸, 9 stycznia 1894 – do Ochotnicy Dolnej¹⁹, 5 kwietnia 1894 – do Muszyny²⁰, 28 czerwca 1894 – do Słopic Królewskich²¹, gdzie przez krótki czas był też administratorem. 6 lutego 1895 roku objął wikariat w Łapczycy²², 27 czerwca 1895 – w Łęgu Tarnowskim²³, 14 maja 1896 – w Cmolasie²⁴, w 1897 – w Nockowej²⁵, w 1899 – w Łączkach Kucharskich²⁶. Od 8 września 1901 do 15 września 1902 był wikariuszem w Brzezinach²⁷.

Od lat pięćdziesiątych XIX wieku, a na szeroką skalę od lat siedemdziesiątych tego stulecia, grupy polskich emigrantów w celach zarobkowych udawały się do Stanów Zjednoczonych. W tym okresie do Ameryki przybyło ponad 120 tys. osób, a w następnej dekadzie liczba ta niemal się potroiła. Takie nasilenie wychodźstwa sprawiło, że już u schyłku XIX wieku Polacy stanowili jedną z najliczniejszych grup migracyjnych do Stanów Zjednoczonych²⁸. W tej grupie było też kilkanaście rodzin z Dąbrowy Tarnowskiej²⁹.

Prawdopodobnie w związku z tak szeroką skalą ruchów migracyjnych do Stanów Zjednoczonych oraz z chęcią zapewnienia emigrantom opieki dusz-

---

przez władze austriackie bez porozumienia z Konsystorzem, w czasie mobilizacji musieli w trybie natychmiastowym opuścić swoją parafię i udać się z oddziałami wojskowymi w inny rejon diecezji. Por. M. Ł a b u z, *Duchowieństwo diecezji tarnowskiej w latach 1886-1918*, Tarnów 2007, s. 165.

¹⁴ Obecnie diecezja tarnowska, dekanat tuchowski.

¹⁵ Obecnie diecezja rzeszowska, dekanat kolbuszowski.

¹⁶ Obecnie diecezja tarnowska, dekanat ciężkowicki.

¹⁷ Obecnie diecezja tarnowska, dekanat Mielec-Północ.

¹⁸ Obecnie diecezja tarnowska, dekanat ujanowicki.

¹⁹ Obecnie diecezja tarnowska, dekanat krościeński.

²⁰ Obecnie diecezja tarnowska, dekanat krynicki.

²¹ Obecnie diecezja tarnowska, dekanat limanowski.

²² Obecnie diecezja tarnowska, dekanat Bochnia-Zachód.

²³ Obecnie diecezja tarnowska, dekanat żabnieński.

²⁴ Obecnie diecezja rzeszowska, dekanat kolbuszowski.

²⁵ Obecnie diecezja rzeszowska, dekanat sędziszowski.

²⁶ Obecnie diecezja rzeszowska, dekanat Wielopole Skrzyńskie.

²⁷ Obecnie diecezja rzeszowska, dekanat Wielopole Skrzyńskie.

²⁸ M. B o r y s, *Rola polskich parafii rzymskokatolickich w życiu Polonii chicagowskiej w XIX wieku*, „Studia Polonijne” 30 (2009), s. 151.

²⁹ R e g o r o w i c z, *Obraz Dąbrowy Tarnowskiej*, s. 135.

pasterskiej, kierowany potrzebą serca, udał się tam również ks. J. Ręgorowicz. W 1902 roku³⁰ podjął pracę duszpasterską w diecezji Trenton³¹. Od grudnia tego roku został pierwszym proboszczem nowo utworzonej parafii pw. Matki Bożej Ostrobramskiej w South River (St. Mary of Ostrabrama Church in South River, New Jersey)³². Nowa parafia należała wówczas do diecezji ze stolicą biskupa James'a McFaul w Trenton. Ksiądz Ręgorowicz w tej diecezji pełnił funkcję skarbnika i sekretarza³³.

Jako proboszcz bardzo sprawnie zorganizował parafię i budował w niej kościół. W 1903 roku parafia liczyła około 250 rodzin³⁴. Dnia 15 listopada 1903 roku położono kamień węgielny pod nowy kościół³⁵, a 2 września 1907 roku poświęcono kamień węgielny pod osobną świątynię. Parafię tworzyły dwie osady: South River i Sayreville³⁶.

---

³⁰ Ks. A. Nowak błędnie podaje, że ks. Ręgorowicz zaczął pracę duszpasterską na emigracji w 1903 roku. Zob. N o w a k, *Słownik biograficzny*, s. 21.

³¹ Diecezja Trenton (Trentonensis) utworzona została w 1881 roku. Pierwszym biskupem był Michał O'Farrell (1881-1894), drugim – od 1894 roku Jakób [sic!] McFaul. W diecezji wówczas na 72 000 katolików przypadało 27 600 Polaków, na 121 księży – 12 polskich, na 116 kościołów – 17 polskich. Diecezję tworzyły następujące parafie: św. Krzyża w Trenton, św. Stanisława w Trenton, św. Jadwigi w East Trenton, św. Józefa w Camden, św. Szczepana w Perth Amboy, Najświętszego Serca w South Amboy, Matki Bożej Ostrobramskiej w South River oraz misje polskie w: Round Brook, Carteret, Egg Harbor, May's Landing, Milway, Jamesburg, New Brunswick, Junction, Swedesboro, Woodbine, Mount Holly, Hel-Wetty, Milwaukie. Powyższe misje opieką duszpasterską ataczali ojcowie Świętego Ducha z Cornwells. W. K r u s z k a, *Historia polska w Ameryce*, t. XIII, Milwaukee, Wis, 1908, s. 84-95.

³² W maju 1902 roku A.T. Żachowski pisał: „W miasteczku tutejszem mieszka około 80 familii polskich, oprócz 500 samotnych, którzy co lato przyjeżdżają i pracują w cegielniach. Niektórzy Polacy są fachowymi robotnikami i zarabiają dobre pieniądze. Gdy nas tu zgromadziła się znaczna liczba już w roku 1896, postanowiliśmy zorganizować polską parafię. Liczyliśmy na swe siły. Udawszy się w tej sprawie do biskupa w Trenton, doznaliśmy rozczarowania. Zagrożono nam klątwą kościelną. Biskup rozkazał nam wpierw spłacić dług na ajryskim kościele ciężący. Kościół ajryski nie znajduje się nawet w naszym mieście, bo nas rozłącza duża rzeka South River. Jest on w miejscowości Sayreville. Parafia ajryska liczy co najmniej 200 familii, a samotnych 1,500. Starania zatem nasze rozlały się o nieżyczliwość biskupa. Irlandczycy, czyli ajrysze nienawidzą nas i my nie mamy sympatyj do nich. Jakoż nadeszły lepsze czasy. Na początku roku 1903 biskup pozwolił im założyć własną parafię. W niedzielę 17-go stycznia roku 1903 o godzinie 8-jej rano odbyło się pierwsze nabożeństwo polskie w South River. Odprawił je ks. Benkowicz”. K r u s z k a, *Historia polska*, s. 93-94.

³³ *The Centennial Commemoration*, South River 2003, [b.s.].

³⁴ K r u s z k a, *Historia polska*, s. 94.

³⁵ Kamień o wymiarach 140x53 stóp kosztował 18 000 dolarów. K r u s z k a, *Historia polska*, s. 94.

³⁶ K r u s z k a, *Historia polska*, s. 94.

Początkowo ks. Ręgorowicz mieszkał w G. Allgair Hotel przy Reid Street. Msze św. oraz nabożeństwa odprawiane były wówczas w fabryce Bohi na Causeway. Zaangażował się w duszpasterstwo organizującej się wspólnoty. Już 10 grudnia udzielił sakramentu chrztu św. Stelli Dopieralski³⁷. Na wiosnę 1903 roku na rogu ulic Jackson Street i Whitehead Avenue zakupiono za 3100 dolarów posiadłość należącą do Charlesa i Jamimy Whitehead, z przeznaczeniem na budowę kościoła³⁸. Jesienią tego roku postanowiono zakupić dom od rodziny Gordonów, za kwotę 1350 dolarów, z przeznaczeniem na plebanię³⁹.

W czasie budowy kościoła, z czym związany był ogromny wysiłek parafian⁴⁰, ks. Ręgorowicz zawsze stał po ich stronie i czynnie uczestniczył w przygotowywaniu do zamierzonej inwestycji i w jej wykonywaniu. Ta postawa kapłana dodawała parafianom odwagi i siły do działania. Bardzo sprawnie zorganizował też życie religijne w parafii. Zasługą ks. Ręgorowicza, oprócz wybudowania kościoła i rozbudowy plebanii⁴¹, było także pozyskanie gruntu pod cmentarz parafialny⁴² oraz przygotowanie miejsca na przy-

---

³⁷ Rodzicami chrzestnymi byli Wojciech Dopieralski i Maryan Kaczorowski. Natomiast Julian Baczek i Catherine Krzynówek z Sayreville byli pierwszą parą, która otrzymała sakrament małżeństwa 27 stycznia 1903 roku. 7 stycznia 1904 roku miał miejsce pogrzeb Johna Cichona, który był pierwszą tego typu ceremonią w historii parafii. *The Centennial Commemoration*, bs.

³⁸ Podczas spotkania mającego miejsce 14 października 1903 roku, rada powiernicza postanowiła zbudować piwnicę na podstawie planów Henry'ego D. Dagita oraz zlecić jej budowę Marcusowi Wrightowi, przeznaczając na to kwotę 8800 dolarów. Decyzja została zatwierdzona przez biskupa, ks. Ręgorowicza i radę powierniczą. *The Centennial Commemoration*, bs.

³⁹ Tamże.

⁴⁰ Budowa piwnicy kościoła rozpoczęła się w 1904 roku, przy czym najtrudniejsze okazało się kopanie fundamentów. Jednak zdeterminowani parafianie natychmiast ruszyli z pomocą, przynosząc łopaty i motyki. Za pomocą tych prostych narzędzi przygotowano grunt pod budowę konstrukcji. Należy zaznaczyć, że w miejscu obecnej kaplicy Saint Anne ówczesnie znajdował się właściwy kościół. Obecna pracownia, pokój muzyczny oraz pokój starszyzny stanowiły pierwsze salki na spotkania parafian. *The Centennial Commemoration*, bs.

⁴¹ Ks. Ręgorowicz zasugerował nabycie domu wystawionego na sprzedaż przy Jackson Street. Dom został zakupiony 10 maja 1907 roku od Jadwigi Strymowicz, stając się częścią plebanii. *The Centennial Commemoration*, bs.

⁴² Wiosną 1905 roku 6,1 akra ziemi leżącej w East Brunswick nabyto za sumę 1200 dolarów od Marcusa i Carrie Wrightów z przeznaczeniem na cmentarz parafialny. Dodatkowa ziemia została zakupiona w późniejszym czasie od Jacoba Reislera i Josefa Marka. *The Centennial Commemoration*, bs.

szył szkołę⁴³. Od 1905 roku ks. Ręgorowiczowi w posłudze duszpasterskiej pomagał asystent, ks. Aleksander Wolski⁴⁴.

Organizowanie życia parafialnego, budowa kościoła, zakupy domu i gruntów negatywnie odbiły się na zdrowiu księdza. Z tego względu w 1907 roku złożył rezygnację z funkcji proboszcza w South River⁴⁵. Przeniósł się do odległej o 37,4 mile (około 60 km) parafii św. Jadwigi w Trenton (St. Hedwig Parish in Trenton, New Jersey). Parafia ta została utworzona 16 lipca 1904 roku⁴⁶. Ksiądz Józef⁴⁷ był tam od 28 maja 1907 roku drugim proboszczem⁴⁸. Zastąpił na tym stanowisku ks. Jana Supińskiego, który posługiwał tam od 1904 roku, a następnie przeniósł się na probostwo do parafii Matki Bożej Ostrobramskiej w South River⁴⁹.

Ksiądz Ręgorowicz „pełen energii [sic!] a zarazem doświadczony w pracy duszpasterskiej przewidując przyszły rozwój parafji, [sic!] która ciągle rosła liczebnie, dążył do zapewnienia jej normalnego rozwoju”⁵⁰. Chciał także, aby na terenie parafii funkcjonowała szkoła, jednak przewidywał, że pozyskanie dla tego celu świeckich nauczycieli będzie sprawą trudną. Dlatego też za jego radą zakupiono teren na rogu ulicy N. Olden i Indiana Ave. pod przyszły dom sióstr, które zamierzał sprowadzić do prowadzenia szkoły dla

---

⁴³ Rodzice zaczęli się domagać zbudowania szkoły parafialnej, w której ich dzieci mogłyby uczyć się języka ojczystego i poznawać kulturę polską. *The Centennial Commemoration*, bs.

⁴⁴ Tamże.

⁴⁵ Tamże.

⁴⁶ Parafia św. Jadwigi w Trenton znajduje się w stanie New Jersey. Jest ona wieloetniczną parafią w diecezji Trenton, z mszą św. w j. polskim dla imigrantów. Zanim parafia powstała, staraniem miejscowego Towarzystwa Kazimierza Pułaskiego, w listopadzie 1900 roku utworzona została polska szkoła w East Trenton. Uczęszczało do niej około 100 dzieci. W lipcu 1904 roku we wschodniej części miasta powstała nowa polska parafia pw. św. Jadwigi Śląskiej, gdzie znajdowało się blisko 200 polskich rodzin. Dotychczas Polacy uczęszczali do znacznie odległych kościołów polskich na południowej stronie miasta. Pierwszym proboszczem został ks. dr Kominek, dotychczasowy kapelan Domu Emigracyjnego w Nowym Yorku, który od 5 lipca 1904 roku odprawiał nabożeństwa w polskiej szkole przy ulicy Spruce, którą dzierżawili Polacy od 1900 roku. Następca, ks. Jan Supiński, wystawił kosztem 9000 dolarów drewniany kościół, którego poświęcenie odbyło się 4 lipca 1905 roku. K r u s z k a, *Historia polska*, s. 87.

⁴⁷ W. Kruszką błędnie podaje, że ks. Ręgorowicz miał na imię Franciszek. Por. K r u s z k a, *Historia polska*, s. 94.

⁴⁸ *Album pamiątkowy pięćdziesięcioletniej rocznicy parafii św. Jadwigi w Trenton, New Jersey (1904-1954)*, Trenton 1954, s. 17.

⁴⁹ Tamże.

⁵⁰ Tamże.

dzieci. Kontrakt zakupu zawarto 3 maja 1910 roku. Jednakże ks. Ręgorowicz nie doczekał urzeczywistnienia swego planu, lecz z całą pewnością przygotował grunt do jego zrealizowania⁵¹.

W czasie pobytu w tej parafii za jego proboszczowania powstały nowe grupy: w listopadzie 1908 roku Towarzystwo św. Józefa, w 1909 roku Bractwo Różańcowe złożone z dwóch żeńskich i jednej męskiej grupy, Towarzystwo św. Jadwigi, Towarzystwo Matki Boskiej Ostrobramskiej i Kapela im. Ignacego Paderewskiego⁵².

Zaangażowanie ks. Ręgorowicza ukierunkowane było zarówno na wymiar materialny, jak i duchowy parafii. Pierwsze lata jego pobytu wypełniły wysiłki zmierzające do wybudowania kościoła, szkoły oraz plebanii. Jednocześnie dbał o pogłębianie życia duchowego parafian oraz rozbudzanie patriotyzmu wśród emigracji polskiej. Dla lepszego zorganizowania pracy duszpasterskiej podjął starania o asystenta. Pierwszym był ks. A. Wolski, a po nim ks. Józef Urban⁵³.

Ksiądz Józef Ręgorowicz przebywał w parafii św. Jadwigi do 1911 roku. Doświadczony chorobą, wrócił do kraju⁵⁴. Początkowo zamieszkał w Krakowie, następnie rezydował lub gościł u zastępcy proboszcza w Zagórzku koło Sanoka i być może pomagał księżom⁵⁵. W tym czasie ks. Jana Lewkowicza (1908-1923) chwilowo zastępował emeryt ks. Stanisław Wawro⁵⁶.

Prawdopodobna jest również teza, że przyjechał do siostry Aleksandry Podwapińskiej, z domu Ręgorowicz, żony Jana, sekretarza gminy. Możliwe, że w latach 1912-1914, korzystając z walorów klimatycznych Zagórzka, gościł u siostry i pomagał w pracy duszpasterskiej w tej parafii. Przepuszczalnie względy natury emocjonalnej zdecydowały o pochówku ks. Józefa na zagórskim cmentarzu. Taka mogła być jego wola, bądź życzenie siostry, która zapewne zadbała też o wystawienie grobowca⁵⁷.

---

⁵¹ Tamże, s. 17-18.

⁵² Tamże, s. 18.

⁵³ Po roku został przeniesiony do parafii św. Józefa w Camden. Następnie pełnił funkcję proboszcza parafii św. Jadwigi w Trenton. *Album pamiątkowy*, s. 18.

⁵⁴ Zbiory prywatne autora, Relacja Stephanie Nolan z dnia 4 listopada 2010 roku.

⁵⁵ N o w a k, *Słownik biograficzny*, s. 21.

⁵⁶ J. K u ł a k o w s k a - L i s, J. T a r n a w s k i, *Zarys historii Zagórzka i parafii pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny*, w: *Sanktuarium Matki Bożej w Zagórzku*, Zagórz 2007, s. 11-99.

⁵⁷ J. T a r n a w s k i, *Uzupełnienie do artykułu ks. Marcina Nabożnego o ks. Józefie Ręgorowiczu*, „Verbum”. Miesięcznik parafii pw. Wniebowzięcia NMP w Zagórzku, 2011, nr 1, s. 5.

Ksiądz Józef Ręgorowicz zmarł 7 czerwca 1914 roku w wieku 54 lat. Przyczyną zgonu była gruźlica. Pochowany został 10 czerwca⁵⁸. Uroczystościom pogrzebowym przewodniczył ks. Franciszek Salezy Matwijkiewicz⁵⁹, dziekan i proboszcz parafii pw. Przemienienia Pańskiego w Sanoku, przy udziale m.in. ks. Stefana Wawro – emeryta, administratora parafii w Zagórze, ks. Władysława Tereskiewicza – proboszcza parafii Tarnawa Górna, ks. Antoniego Morcinka (Marcinka?) – proboszcza parafii w Porążu, proboszcza parafii w Niebieszczanach, greckokatolickiego proboszcza z Tarnawy Górnej⁶⁰.

Grób ks. Józefa Ręgorowicza znajduje się przy głównej alei tego cmentarza. Ze względu na zły stan grobowca, będącego ciekawym przykładem sztuki sepulkralnej, parafianie wraz ze swoim proboszczem podjęli inicjatywę jego restauracji, pozyskując na ten cel potrzebne fundusze pochodzące z publicznych zbiórek (m.in. w dzień Wszystkich Świętych 2010 roku) oraz przekazanych na ten cel środków przez prywatnych ofiarodawców. Koordynatorem niniejszego projektu był Parafialny Oddział Akcji Katolickiej w Zagórze⁶¹.

---

⁵⁸ Archiwum Urzędu Stanu Cywilnego w Zagórze [dalej cyt.: AUSCZ], *Księga zgonów rzym-kat. Zagórze 1890-1945, Wielopola 1890-1945, Zastawia 1889-1945*, rok 1914, poz. 13. *Piis ad aram precibus commendantur*, „Currenda” 1914, nr 5, s. 41. Bezpośrednim powodem pochówku ks. J. Ręgorowicza w Zagórze, a nie np. w rodzinnej miejscowości, były prawdopodobnie wydarzenia związane z pierwszą wojną światową, która „wycisnęła tragiczne piętno na parafii zagórskiej”. Por. K u ł a k o w s k a - L i s, T a r n a w s k i, *Zarys historii Zagórze*, s. 46.

⁵⁹ Ks. Franciszek Salezy Matwijkiewicz urodził się 28 stycznia 1851 roku w Dynowie, wyświęcony 28 czerwca 1874 roku, był proboszczem i dziekanem w Brzyskach, w dekanacie brzosteckim, a 9 października 1909 roku objął probostwo sanockie. Zmarł 27 kwietnia 1933 roku, mając 82 lata. Archiwum Parafii pw. Przemienienia Pańskiego w Sanoku, *Liber memorabilium*, s. 1.

⁶⁰ AUSCZ, *Księga zgonów*, poz. 13.

⁶¹ J. K. *Spacerując po zagórskim cmentarzu*, „Verbum” 2006, nr 10, s. 12; *Ratujmy grób ks. Ręgorowicza!*, „Verbum” 2010, nr 10, s. 17.

REV. JÓZEF RĘGOROWICZ (1860-1914)
– A PRIEST IN THE POLISH COMMUNITY
IN THE UNITED STATES OF AMERICA

S u m m a r y

Józef Węgorowicz was born in Dąbrowa Tarnowska on 5th November 1860. He followed his vocation by serving Poles both in Poland and abroad – in the United States. The first years of his stay in the USA (in the Trenton Diocese; St Mary of Ostrabrama Church in South River, New Jersey) were taken up by efforts to build a church, a school and a presbytery. At the same time he paid attention to organizing the parishioners, to deepening their spirituality and to awakening patriotism among members of the Polish emigration.

In 1907 for health reasons he resigned from the office of parish priest in South River. He moved to the St Hedwig Parish in Trenton, New Jersey, situated 37.4 miles (about 60 km) from South River.

In 1911 still suffering from serious illness he returned to Poland. First he lived in Krakow, and then in Zagórz near Sanok. He died on 7th June 1914 and was buried in the parish cemetery in Zagórz.

Translated by Tadeusz Karłowicz

Key words: pastoral work in the United States, Polish community in America.

Słowa kluczowe: działalność duszpasterska w Stanach Zjednoczonych, Polonia amerykańska.